

329/42/14

KOMMUNISTLISE PARTEI EESTI KESKKOMITEE
WENEMAA BÜROO

Kõigi maade töölised, ühinegem!

ÄÄREMÄRKUSED

WENEMAA KOMMUNISTLISE PARTEI PROGRAMMI JUURE

H. PÖÖGELMANN

Sf. 18048

kirjastuskogu

A 11933:13

Väljaand. 5. 1919

PETERBURIS, 1919

K. P. E. K.-K. W. B. KIRJASTUSEOSAKOND

TÖÖRAHWA KIRJANDUS NR 13

17 V 56

84081. 12

Wenemaa rewolutsioon käis seda rada, mis Marx ja Engels omal ajal olid arwanud Saksamaa rewolutsiooni kohta täide minewat; Wenemaa „tegi selle pööre Euroopa ariduse palju kaugemale edenenud tingimistes üleüldse, ja palju kaugemale wäljaarenenud proletariaadiga kui Inglismaa 17. ja Prantsusmaa 18. aastasajal“ — ja, lisame juure, kui Saksamaa 19. aastasaja keskel — „mispärast Wenemaa kodanline rewolutsioon ainult proletaarlise rewolutsiooni otsekohene eesmärg wõis olla“.

See oli põhjuseks, miks Wenemaal sotsialistline rewolutsioon waremalt läbi läks kui kapitalistliselt kaugemale edenenud Lääne-Euroopa mail, mis muidu üleüldise arwamise järele ka sotsialistlikes rewolutsioonis ees pidid sammuma. Sõda päästis Wenemaal kodanlike rewolutsiooni lahti omasoodu, ilma et sel midagi tegemist oleks olnud teistel maadel walmiwa sotsialistlike rewolutsiooniga. Sotsialistline rewolutsioon käis ta jälgil sisemise loogikalise arenemise sunnil, nagu eespool Marx ja Engels ette tähendanud.

See etterinda sattumine andis Wenemaa proletaarlisele rewolutsioonile küll määratu suure tähtsuse, tegi ta ajuriks ja õgutajaks terve ilma proletaarlises wabastusewõitluses. Wenemaa nõukogudewabariik oma uue korra ehitustööga, mida ta juba ligi kaks aastat püsiwalt edasi ajab, oolimata sellest, et teda terve ilma kapitalismus — kui weriselt selle üksikud osad ka omawahel wõitlewad — sõjaga piirab, Wenemaa nõukogudewabariik on juba oma olemasolemisega kõige paremaks kihutajaks, oma ehitustööga kõige elewamaks eeskujuks kommunistlike korra teostamisel ja selle korra sisemise jõu wastupidawusel. Ei ole

sellepärast ime, et kõigi maade tööliste silmad Wenemaa poole on pööratud, et kõigi maade arusaajad töölised Wenemaa võitlusele kaasa tunnewad ja selles võitluses ainult üht osa üleüldisest töörahwarewolutsioonist nähes wiimasel ajal juba otsustawaid sammusid akkawad astuma, et Wenemaa rewolutsiooniliikumist üleilmilise imperialismuse weriste ammaste äwitamisetöö vastu kaitseda.

Teisestküljest oli sel ajalooliselt etterinda sattumisel aga ka ulk teistsuguseid tagajärgi, mis Wenemaa proletaarlise rewolutsiooni mitmeti väga raskesse seisukorda panewad. Eestkätt juba wälise võitluse poolest. Enam kui aasta otsa seisis ta ainuüksi terwe ilma näljaste kapitalistlike üäänede keskel, kes igastküljest ta peale ambaid laksutasid ja weelgi laksutawad. Ta pidi oma jõu wiimseni pingule kiskuma, et püsti jääda selles kodanluse wihalainete marus, ette teades ja ainult selle lootuse peale oma ankurt kinnitades, et teistel maadel sotsialistline rewolutsioon paratamata tulemas on, ja ainult see pööre Wenemaa proletariaadiriiki lõpuliku mahasurumise eest wõib oida.

Ta ei ole ennast oma lootuses mitte petnud — üleilmiline rewolutsioon ligineb kiirel käigul ja seisab juba kägakatsutawas kauguses; teatawas mõttes wõib juba nüüd ta algusest kõnelda. Kuid ligi kaheaastane jõupingutamine tikub ajuti ja paiguti juba ülejõu pingutamiseks muutuma, niiästi otsekoheses kui ka kaudses mõttes.

Wenemaa oli kapitalistliselt kaugelt vähem wäljaarenenud maa kui teised suurriigid Lääne-Euroopas. Ta proletariaadi protsent elanikkude ulgas oli palju madalam kui teistel kapitalistlistel maadel, näit. Saksamaal, Inglismaal, Belgias. Elanikkude waldaw enamus seisis wäikekodanlistest olustest koos, kelle ulgas talupojad esimesel paigal seisid ja weelgi seisawad.

Loomulik, et proletariaarline rewolutsioon ennast kõigepealt tööstusetöölise õladele toetas. Juba kodanlikes rewolutsioonis mängis töölisteklass peaosa, proletaarlises rewolutsioonis oli tema A ja O. Selleks on ta tänapäewani jäänud. Rewolutsioonilisel võitlusewäljal wõtab tema rind kõige raskemad oobid vastu, ja sisemisel ehi-

tustööl on jällegi tema käsi nurgakiwid ja alusmüürid paigale pannud.

Kõik see on temalt aga raskeid, lõpmata raskeid ohwrid nõudnud, mis suured juba otsekohe arwuliselt, kuid weel suuremad on wõrreldes teiste elanikkudekihtidega. Wõib õigusega tunnistada, et Wenemaa töörahwa wabadusetee üle ta paremate eeswõitlejate surnukehade — ja paljude surnukehade — wõidule wiib. On ju need eesrinnas wõitlewad arusaajamad töörahwaklassi liikmed, kes nowembri- (oktoobri-) rewolutsiooni algusest peale lahingu-liini esimestes ridades on seisnud ja seal tuhandetena ... langenud. Ja ainult kõige suurewiisilisem organiseerimise- ja propagandatöö senini weel tuimuses ja arusaamatuses uinunud töörahwaulkades on selle eest muretsenud, et arusaajate klassiwõitlejate riad mitte sootuks kokku ei ole kuiwanud.

Kuid sedamööda kuidas majandusline lagunemine, millele raske on alalise sõja oludes mõjuwat tõket teha, ennast ikka raskemine tunda annab; kuidas liitriikide uute käsikute juuretulekul sõjaliin pikeneb, uute wäeosade loomist nõuab; kuidas nõukogudewalitsusel niiaüsti sõjawäljal kui ka koduses ehitusetöös ikka ja ikka uusi ülesandeid juure kaswab: sedamööda kaswab wajadus uusi olusid leida, kelle najale ennast toetada, kellest nõukogudewalitsuse töökawade täidesaatjaid leida. Proletariaadiriad on õredaks jäänud — osalt sõjawäljakaotuste, osalt tööstuselagunemise tagajärjel, millest wiimane ea osa töölisi lihtsalt kotimeeste ridadesse on paisanud. See sunnib proletariaadivalitsust ja proletariaadiparteid toetust otsima neist poolproletaarlistest olustest, kes iseäranis maal, külades, suure osa elanikkudeulgast sünnitawad. Wenemaa nõukogudewalitsus otsib seda toetust nõukogude wiimastest kongressist saadik — talupoegade keskkihilt, kes küla proletariaadi ja kulakute wahel seisab, kel küll oma iseseisew majapidamine on, kuid selles mitte wõerast tööjõudu ei tarwita. See on tegelikult poolproletaarline, pool wäikekoodanline, ingeliselt aga peaaegu puhtwäikekoodanline olus, ja ennast selle najale toetades, sellelt jalgealusele tuge otsides peab nõukogudewalitsus silmas pidama selle kihi uwisid ja neile katsuma teatawa piirini wastu

minna. See väikekodanline kiht omandab seega laiema tähtsuse riiklises politikas üleüldse ja temale wastutulek annab ennast riigiwankri juhtimises terawaste tunda.

Ja mitte üksi riiklises politikas, waid ka — proletariaadipartei taktikas, mis ju juhtiw ja kokkukõlas peab olema proletaarlise nõukogudewabariigi walitsuse tegevusega, leiame meie selle väikekodanlise kihi mõjuawalduse sügawaid jälgi. Seda kõrwalist mõju tunnistab partei programm isegi (sissejuhatawa osa lõpuridades) järgmiste sõnadega:

„Wenemaa kohta, mille peaiseäralduseks elanikkude väikekodanliste kihtide arwuline üleolek on, proletaarlise diktatuura ülesandeid ligemalt lahendades, määrab Wenemaa Kommunistline Partei need ülesanded järgmiselt ära...“

Aga partei programm tunnistab weel enam. Ta kinnitab arwamist, et selle väikekodanlise kihi kadu ammugi weel mitte täna ega omme näha ei ole. Ta ütleb sõnasõnalt (ülesanded „Põllumajanduse alal“, 10. punkti wiimaes pasma algul):

„Sellega rehkendades, et talupoegade väikepõllupidamine weel kaua edasi kestab . . .“

Oli see ühiskondline aluspõhi kord olemas ja tõeks tunnistatud, siis pidi kommunistline partei kui organisatsioon, kes alati oma taktika ühiskondliste kihtide jõudude wahekorra järele on seadnud, ka eeltähendatud olukorrast loogikalised järeldused tegema. Ja tegigi. Terwes programmis leidub neid nii mõndagi. Meie märgime siin ainult mõned silmapaistwamad ära.

Üleüldise joonena käib programmist läbi põhimõte: väikekodanluse wastu koguniste mitte mingisuguseid sunniabinõusid tarwitada, waid neile mahajäänud walmistamisewiisidele wõimalus luua waluta edasi minna kõrgema suurmasina tööstuse juure.“ (Ülesanded „Majanduse wallas“, pkt 4., lõpp). Selleks ei oolitseta mitte ainult *wäikepõllupidamise* waid ka wäike- ja isegi *kodutööstuse* alaloidmise eest, neile mahajäänud walmistamisewiisidele igasuguseid parandusi lubades. Muuseas tahetakse wäiketööstusele laialiselt *riiklisi tellimisi* anda, ehk sellega küll otsekohe wastu astutakse eelpool ülesseatud põhimõttele: walmistamist „kokku

ühendada ja kõige parematesse walmistamisepaikadesse“ koondada, see tähendab: suurtööstuse ettevõtetusse. (Ülesanded „Majand.-wallas“, pkt. 3.)

Et niisugune väikeetvõtjate toetamine mitte kommunistlisi, waid eraomanduslisi aateid kaswatab, seda näeb ju ka partei. Sellepärast tahab ta seda *tööstuses* sellega ära alwata, et üksikute ettevõtjate ühinemise puhul neile mõnesuguseid eesõigusid antakse. Küsitawaks jääb ju, kui palju seesugune ühineminegi eraomanduslisi püüdeid suudab piirata, kuid tööstuse alal näeb partei selleläbi vähemalt lootwatgi väikekoodanlust „waluta kommunistmuse poole“ wiia. Põllumajanduses ei ole enam sedagi tibatillukest lootust ette toodud. Seal loetakse terve rida mitmesuguseid parandusi ette (ülesanded „Põllumajanduse alal“, pkt. 10, lõpul), millega väikepõllupidajate seisukorda tahetakse kindlustada, kuid millega ühtlasi paratamata ka väikepõllupidajate eraomandusline tung kõweneb. Wastukaaluks, mis seda kihti kommunistmuse poole juhiks, ei ole peaaegu mingit *tegelikku* abinõu näidatud, wälja arwatud see õige udune ja weel enam küsimisemärgi all seisew mõte: mahajäänud külaproletariaadi, poolproletariaadi ja isegi keskmiste talupoegade kihtisid *eesõigustatud* tööstusetöölaliste kihtidega ühendada — sel otstarbel, et seega ametiühisuste kitsast tsunftiwaimu, mis kapitalismus üles kaswatanud, alwata. Kuidas *eesõigustatud* proletariaadikihi ja wäljakujunenud väikekoodanluse — keskmiste talupoegade kihi — ühendamine niiästi ühe kui teise ja weel mitu teist mahajäänud ja waimliselt vähem wäljaarenenud kihti jaksab proletariisele klassilisele ühistundele kaswatada, see paistab loogikaliselt igatahes wäga kahtlane ülesanne olewat, kuid mitte seda ei tahtnud meie siin arutada, waid ainult tähelepanemist juhtida, kui *wähe* W.K.P. programm nõukogudewalitsuse toeks wälja otsitud kihi — küla väikekoodanluse — sotsialiseerimiseks ette näeb. Selle *wastu* aga on ta walmis oma poolt õige ja õige suuri — ja meile paistab, et mitte ainult taktilisi, waid koguni põhjasmõttelisi — ohwrid tooma: „... igal juhtumisel, mis tema (s.o. talupoegade keskkihi) elulisi uwisid puudutab, püüdes temaga kokku leppida, tegelikult temale sotsialistliste muudatuste läbiwütmise

wiiside äramääramises järele andes". (Ülesanded „Põllumaj. alal“, lõpulause.)

* * *

Nende ridade ülesanne ei ole ei W.K.P. programmi arwustada ega tema wastu waidlema tikkuda. Oli tarwis ainult tähendada nende põhijoonte peale, mis temas nähtawale tulewad ja teisal, kus ühiskondline arenemine kaugemale jõudnud, kus ühiskondliste jõudude wahekord teistsugune, esimesel pilgul wõerastawad paistawad olewat. Arusaamine Wenemaa majanduslisest ja ühiskondlisest arenemisest teeb meile aga mõndagi parteiprogrammist, mis muidu kahtlane paistab, arusaadawaks.

Kahtlaseks ja küsitawaks aga jääb see põhjusemõtte line waade, nagu wõiks wäikekodanlise kihi majanduslise seisukorra parandamine, s.o. ta majanduslise iseseiswuse kindlustamine, seda kihti kommunismusele lähendada, ja nagu wõiks see kiht waluta kommunismusesse kaswada. Selles waates näib W.K.P. arenemiseilluusioidile kalduwat, mis sisuliselt rewisjonismusele ja wähehlusele omane, ja mille wastu enamlus alati terawalt seisukohta on wõtnud. Tõsi küll — omal ajal keerles küsimus eestkätt poliitklike külje ümber, kus enamlusel oma rewolutsiooniliini wähehluste ewolutsioonimõtte wastu tuli üles seada. Sel alal on sotsiaalisamaalaste üleminek kodanluse leeri, nende werine wäljaastumine kommunistide wastu igal maal, enamlaste waadet tuhatkordselt kinnitanud. Kas ei tule meil nüüd oletada, et see waade, mis poliitklistel alal õige oli, ka majanduslisel alal makswaks jääb, et majanduslist rewolutsiooni niisama wähe wõimalik on rahulisel, „waluta“ teel läbi wiia nagu poliitklistgi? Sedaenam, et neile kihtidele, kellesse küsimus puutub, just majandusline ala palju ligidam on kui poliitkline. Ja sel alal oma seniste — ettenähtawaste weel kõwemate — seisukohtade kaotamine neid kihtisid kahtlemata wäga südiit sunniks wälja astuma. Igatahes wõib oletada, et proletaarline wabariik ka majanduslisel põllul suudab suuri tagajärgi kätte saada, kuid kahtlemiseks põhjust annab asjaolu, et küsimus waldawa wäikekodanllse kihi olemasolemise otsekohestesse põhialustesse puutub.

Muidugi, enneaegne oleks mingit *otsust* teha. Uue korra teerajamisel tuleb sihtisid ajada seni puutumata põlises rähmikus. Iga uut sammu tuleb tegelikult katsuda ja kaaluda. Tegelik elu näitab, mis seisma jääb, mis kõrwale tuleb eita. Tegelik elu loob elulise arwustuse. See otsustab. Algust seliega on igatahes juba tehtud. (Moskwa „Iswestija“ nr 145, 6. juulist, kus ettevaatlikult ja kaudselt, kuid siiski tõeliste asjaolude põhjal just talupoegade keskel töötajate sm-te poolt küsimus tõuseb, kas seisukoht, mis talupoegade keskkihi vastu wõetud, ometi wast mitte libisewal alusel ei seisa.)

Teiseks, ja meile on asi just sellest küljest tähtsam, tuleb meele tuletada meie oma sm-tele, kes sotsialistlist ehitustööd Eestis silmas peawad ja selleks kawatsusi teewad, missugustest *eeltingimistest* W.K.P. programmis ülesseatud taktilised sammud on wälja kaswanud. Nagu W.K.P. oma kodu, Wenemaal, walitsewa ühiskondliste jõudude wahekorraga rehkendama pidi, nii tuleb seda ka teisel teha — *kohalikkude* oludega rehkendades. Üksikud tegelikud sammud ja kawatsused, mis W.K.P. programm üles seadnud, ei tarwitse sugugi mitte igalpool kohased ja eeskujulikud olla, ei wõigi seda, ja kõige ekslikum oleks neid teistsugustes tingimistes ilma mõtlemata tarwitada. Üksikasjalised sammud tulewad igalpool eriti, kohalikka tingimisi silmas pidades, wälja töötada. Ainult wäljatöötamise wiis jääb ühiseks terwele marksistlisele ilmale. Ja sel mõttel jääb W.K.P. programm kahtlemata eeskujuks ka teistes oludes.

Igatahes ei ole ka Wene smd ise, kes parteiprogrammi kokku seadsid, sel ülemeelikul arwamisel, et see kõigile oludele kohane ja igale rahwale ning arenemisejärgule ea peaks olema. Kui marksistid rehkendawad nad oludega siin kui seal. Üks W.K.P. programmi kokkuseadjatest kirjutab Ungari kommunistlise partei kongressi puhul Wenemaa partei keskäälekandjas, Moskwa „Prawda's“ nr 128, 12. juunist, muuseas:

„Ungari näituses näeme selle põhimõtte tõde, et enam wäljaarenenud maal ka oma kõrgem rewolutsioonitüüp on. *Algas* seal rewolutsioon iljem kui Wenemaal. Kuid juba nüüd on ta seal neist raskustest üle astunud, milles

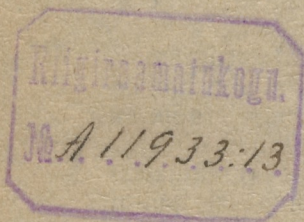
meie siin veel tänapäew sipleme. Ja ses tükis on Ungari rewolutsioon kõige tähepanelikuma uurimise väärt. . .

„Ungari oli kapitalistlise suurmaapidamise riik. Väikekodanlisele talupoegadeulgale oli siin tugewaks wastukaaluks arwuliselt õige suur põllutöölistekogu. Kõigepealt see asjaolu andis seal rewolutsiooni arenemisele sootuks teise tooni ja kiiruse. . .

„Poolteiseaastase äranägemise järele töötas meie (Wenemaa) partei programmi wälja, mis kõigi maade proletaarlastele eeskujuks wõib olla. Kuid meie ei kahtle silmapilgugi, et meie Ungari seltsimeestel korda läheb programmi wälja töötada, mis veel täielikum ja veel palju kohasem wanadele kultuuramaadele.“ —

Mis Eestisse puutub, siis kannab siin majandusline olukord ja ühiskondline arenemine palju enam Lääne-Euroopa kui Wenemaa laadi. Pealiskaudnegi pilk küla wahekordadesse kinnitab seda. Kuna Wenemaa külaelanikkude waldaw enamus iseseiswatest põllupidajatest koos seisab, on meil, Eestis, vähemalt 70—75% külaelanik kudest — maatainimesed. Mis teiste sõnadega ütleb, et kuna Wenemaal küla oma ülekaaluwas enamuses väikekodanline on, walitseb Eestis kapitalistline põllupidamine. Mis, nagu tähendatud, rewolutsioonile oma iselaadi tooni, kiiruse ja taktika määrab.

10. 7. 19.

Uus kirjandus.

Rewolutsiooniline ja kommunistiline töörahwa kirjandus.

- Marx ja Engels. Kommunistlise partei manifest. H. Pöögelmanni tõlkes. Teine trükk. 2.40 kop.
- Marx ja Engels. Seesama odawas wäljaandes (ilma eessõnadeta). 1.20 k.
- Marx ja Engels. Kommunistlisest manifestist. II. (Eessõnad.) 30 k.
- K. Kautsky. Kommunistl manifestist. I. (Eessõnad.) 60 k.
- H. Pöögelmann. Kommunistline (III) Internatsionaal. 350 k.
- H. Pöögelmann. Ühtlane elamisraha üks kommunismuse nurgakiwidest. 75 k.
- Wenemaa kommunistlise partei (enamlaste) program, partei 8. kongressil 18—23. märtsil wastu wõetud. 2 r. 50 k.
- H. Pöögelmann. Ääremärkused kommunistlise partei programmi juure. 1 rbl.
- Ja an Anwelt. Töörahwa wõimuwalitsuse kindlustamisest
- R. Wakman. Imperialismus. 3 rbl. (Trükis.)
- Kl. Zetkin. Wõitlus wabaduse ja rahu eest Wenemaal. 1.20 k.
- L. Trotski. Nõukogudewalitsus ja rahwuswaheline imperialismus. 1.20 k.
- L. Trotski Oktoobri-rewolutsioon. (Trükis.)
- J. Steklow. Miks me kommunistid oleme. (Trükis.)
- Elagu Esimine Mai. 60 k.
- G. Sinowjew. Töölistepüha 1. mai. 80 k.
- G. Sinowjew. Meie partei ajaloost. Ind 4 r.
- K. Radek. Anarhistid ja nõukogude-Wenemaa.

Eesti kommunistlise sõjawäe kirjandus.

1. Tarwilikumad sõjaasjanduse üksikud sõnad ja ütelled Wenel ja Eesti keeles. 1.50 k.
2. Öppigem sõjaasjandust. 15 k.
3. I. Mis asjamees on punasesõjawäe soldat. — II. Pea meeles, seltsimees punasesõjawäelane! 15 k.
4. Meie lipp. 15 k.
5. I. Juhatuskiri punasesõjawäelastele. — II. Juhatuskiri sõjariistadega ümberkäimiseks. — III. Oia püssi! 35 k.
6. Wischn ja kow. Kuda eaks märgilaskjaks saada. 1r. 50k. misel.)
7. A. Bek. Öppige kuulipildujaga ümber käima. 15 k.
8. A. Igin. Meelespidamiseks punasesõjawäe instruktorile. (Ilumisel.)
9. Marssimise juhatused. 35 k.
10. Püssilaskmise juhatuskiri. 1 r.

Õpetlik kirjandus.

D-r Aleksandrowski. Lugemiserwisoid. 1 r. 50 k.

Kasvatusteadlik kirjandus.

A. Wallner. Kaswatus ja aridus töörahwa riigi ja majandusteaduse seisukohalt. 9 rbl.

Nooresookirjandus.

M. Gorki. Kuidas mina õppisin. 80 k.

L. Descaves. Püssipoiss. 80 k.

W. Buk. Kahekesi. 70 k.

Ilukirjandus.

Eessaare Aadu. Wiimne pauk. 3 r.

" " Kalal. 2 r.

" " Üle mädasoo. 3 r.

" " Raudtee ääres. 1 r. 50 k.

" " Alasti. 8 r.

" " Metsa serwal. 1 r. 50 k.

Nikolai Sõsojew. Kirg ja mõistus. 4 r. 50 k.

Kommunistiline ajakirjandus.

„Klassiwõitlus“. Piltidega kuukiri. Tellimiseind: postiga aastas 24 rbl, pooles aastas 12 rbl, weerand a. 6 rbl; üksik nr 2 rbl.

„Eesti kool“. Nr 5—12 à 1 rbl, nr 13—7 rbl.

„Töörahwa Kultuur“. Kuukiri. Nr 1-2. 12 rbl.

Eesti Töörahwa kommuuna nõukogu dereedid, määrused ja teadaanded nr 1 — 3 rbl, nr 2 — 2.50 k.

Seinapildid.

K. Marx, L. Trotski, J. Anwelt, R. Luxemburg, K. Liebknecht, Pariisi kommuuna mälestusemüür jt — à 1 r. 50 k.

Piltpostkaardid.

J. Sihwer, J. E. Sõrmus, J. Anwelt, jt pildid Eesti wäerinnalt — à 1 r.

Pealadu Eesti töörahwa kommuuna kirjastusosakonnas
Peterburis, Fontanka 53, k. 9.
